

LEZINGEN EN VERKONDIGING OECUMENISCHE VREDESVIERING

Dominicuskerk, 17 september 2017

Samenwerkende kerken Utrecht-West

Verkondiging: Leny Beemer, lekendominicaan

THEMA: 'TWIST'

Welkom allemaal,

Vanuit een heel andere richting wordt u vandaag welkom geheten. Keer u gerust om. Want ommekeer is een belangrijk element in deze viering. 'Twist' staat er op uw boekje. Dat heeft in onze taal de betekenis van onenigheid, ruzie, maar in de Engelse taal betekent het 'ommekeer', 'wending'. Dat is precies waar het vandaag op Vredeszondag om gaat: dat wij een 'twist' maken, een ommekeer, uit onze zogenaamde 'bubbel' stappen en met andere ogen gaan kijken naar de ander. Dan pas kan er werkelijk iets gebeuren, kan er op verrassende wijze verandering optreden op de weg naar vrede.

Dat we in deze viering daartoe worden geïnspireerd. Dat doen we in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest.

Lezingencyclus

Jesaja 56, 1-8

Dit zegt de HEER:

Handel rechtvaardig, handhaaf het recht;
de redding die ik breng is nabij,
en weldra openbaar ik mijn gerechtigheid.
Gelukkig de mens die zo handelt,
het mensenkind dat hieraan vasthoudt;
hij neemt de sabbat in acht en ontwijdt hem niet,
hij weerhoudt zijn hand van het kwaad.
De vreemdeling die zich met de HEER heeft verbonden,
laat hij niet zeggen:

'De HEER zondert mij zeker af van zijn volk.'

En laat de eunuch niet zeggen:

'Ik ben maar een dorre boom.'

Want dit zegt de HEER:

'De eunuch die mijn sabbat in acht neemt,
die keuzes maakt naar mijn wil,
die vasthoudt aan mijn verbond,
hem geef ik iets beters dan zonen en dochters:
een gedenkteken en een naam in mijn tempel
en binnen de muren van mijn stad.

Ik geef hem een eeuwige naam,
een naam die onvergankelijk is.

En de vreemdeling die zich met de HEER heeft verbonden
om hem te dienen en zijn naam lief te hebben,
om dienaar van de HEER te zijn

- ieder die de sabbat in acht neemt en niet ontwijdt,

ieder die vasthoudt aan mijn verbond-

hem breng ik naar mijn heilige berg,

hem schenk ik vreugde in mijn huis van gebed;

zijn offers zijn welkom op mijn altaar.

Mijn tempel zal heten 'Huis van gebed voor alle volken'.

Zo spreekt God, de HEER,

die bijeenbrengt wie uit Israël verdreven waren:
Ik breng er nog meer bijeen dan al bijeengebracht zijn.

Intermezzo: verhaal door Yosé Höhne-Sparborth vanuit ervaring in Irak

Lucas 9, 51-56

Toen de tijd naderde dat Jezus van de aarde zou worden weggenomen, ging hij vastberaden op weg naar Jeruzalem. Hij stuurde boden voor zich uit. In een Samaritaans dorp. Waar ze kwamen om zijn komst voor te bereiden, wilden de dorpingen hem niet ontvangen, omdat Jeruzalem het doel van zijn reis was. Toen de leerlingen Jakobus en Johannes merkten, dat Jezus niet welkom was, vroegen ze: 'Heer, wilt u dat wij vuur uit de hemel afroepen dat hen zal verteren?' Maar hij draaide zich naar hen om en wees hen streng terecht. Ze gingen verder naar een ander dorp.

Intermezzo naar een tekst van H. Rowling

Het gebeurde eeuwen geleden dat een eiland werd aangevallen door een dictator van een nabijgelegen machtig land. De leiders van het eiland discussieerden wanhopig hoe ze het naderende leger tegemoet moesten treden. Een nederlaag leek onvermijdelijk. Ze raadpleegden het gewijde orakel, een kleine vrouw met een groot inzicht. Ze mediteerde een hele dag en kwam tenslotte met slecht nieuws. Ze zei: 'Ik heb gehoord dat God zelf zich heeft aangesloten bij onze vijanden'. In hun angst bedachten ze allerlei uitwegen: 'Overgeven en hopen dat ze ons genadig zijn', en 'vluchten met zoveel mogelijk mensen in onze schepen als het nog donker is'. Maar hun aanvoerder, een krachtige man met een groot geloof zei: 'Heb vertrouwen. Ik weet wat we moeten doen om door deze moeilijke tijd te komen'. Hij riep alle weerbare mannen bijeen, maar stuurde een deel van de mannen naar huis: zij die nog jonge kinderen hadden, zij die minder dan een jaar geleden waren getrouwd. Er bleef maar een klein legertje over, veel te weinig om het machtige vijandige leger te kunnen weerstaan. Maar na een hevige strijd had tot ieders verbazing het machtige leger van de vijand zich verslagen teruggetrokken. Het orakel was in verwarring, want zij wist dat God de kant van de vijand had gekozen. Hoe kon dit dan? Ze zei tegen de aanvoerder: 'Hoe durfde je de strijd aan te gaan hoewel je wist dat God het zelf tegen je opnam en de kans op een goede afloop klein was. Daarop antwoordde de aanvoerder: 'Zoals u ongetwijfeld weet, maakt het geen verschil aan welke kant God staat. Want wanneer Hij erbij betrokken is, wint de onderliggende partij altijd...'

Mattheüs 15, 21-28

En weer vertrok Jezus; hij week uit naar het gebied van Tyrus en Sidon. Plotseling klonk de roep van een Kanaänitische vrouw die uit die streek afkomstig was: 'Heb medelijden met mij, Heer, Zoon van David! Mijn dochter wordt vreselijk gekweld door een demon.' Maar hij keurde haar geen woord waardig. Zijn leerlingen kwamen naar hem toe en vroegen hem dringend: 'Stuur haar toch weg, anders blijft ze maar achter ons aan schreeuwen.' Hij antwoordde: 'Ik ben alleen gezonden naar de verloren schapen van het volk Israël.' Maar zij kwam dichterbij, wierp zich voor hem neer en zei: 'Heer, help mij!' Hij antwoordde: 'Het is niet goed om de kinderen hun brood af te nemen en het aan de honden te voeren.' Ze zei: 'Zeker, Heer, maar de honden eten toch de kruimels op die van de tafel van hun baas vallen.' Toen antwoordde Jezus haar: U hebt een groot geloof! Wat u verlangt, zal ook gebeuren.' En vanaf dat moment was haar dochter genezen.

Verkondiging

Dat is even schrikken, zo'n evangelielezing, waarin Jezus een Kanaänitische vrouw in vergelijkende beelden tot de honden rekent en niet tot de schapen.

Zo kennen we Jezus eigenlijk niet. In de lezing volgens Lucas horen we juist, hoe Jezus zijn leerlingen terecht wijst als zij menen, dat de mensen uit een Samaritaans dorp vernietigd zouden moeten worden met vuur omdat ze Jezus niet willen ontvangen.

En de profeet Jesaja maant het volk Israël, dat de vreemdeling en ook de eunuch voor God erbij horen als zij leven naar de leefregels, die de Eeuwige in mensen heeft gelegd en die door Mozes expliciet zijn opgetekend.

'We leven allemaal in onze 'bubble' (luchtbel), was de reactie van een van de deelnemers aan de voorbereiding van deze viering. Ja, misschien is dat ook wel zo. Allerlei groeperingen in onze samenleving hebben zo hun eigen codes, hun eigen taal, hun eigen meningen en oordelen. Dat is zo met politieke partijen, op het werk, in de media, in beroeps- en vriendenkringen, ja zelfs in verschillende kerkgemeenschappen. Onze 'bubble' is een soort ondefinieerbare luchtbel, waar we in vast lijken te zitten. En als die 'bubble' uit elkaar spat door omstandigheden, dan weten we ons vaak geen raad, voelen we ons miskend en verraden, verliezen we onze 'eigenheid' en geven we anderen de schuld van onze ontreding.

De discussie over die zogenaamde eigenheid laait telkens weer op. Waar eerst Geert Wilders het monopolie dacht te hebben van de gedachte, dat ons land grondvest is op christelijke waarden die bewaakt moeten worden, zo houdt nu ook Buma een lezing, waarin hij refereert aan onze christelijke wortels, die we hoog moeten houden en beschermen tegen invloeden van buitenstaanders. Want zo worden de 'andere medelanders' dus vaak beschouwd: als buitenstaanders, die 'onze' waarden zouden bedreigen. De theoloog des Vaderlands gaat daar dan ook geschokt tegenin. Waar halen we het monopolie vandaan van wat goed is? Alsof onze islamitische medemensen dat niet zouden weten? Alsof vreemdelingen, die hun toevlucht bij ons zoeken dat niet zouden weten? Wie zijn dan degenen, die de waarden van onze samenleving bedreigen? Moeten we niet allereerst naar onszelf kijken en beseffen, dat het kwaad en de bedreiging van wat van waarde is in onze samenleving, in alle groeperingen zit, misschien wel kenmerkend is voor al die 'bubbles' waarin we leven?

We geloven de krant die we lezen vaak klakkeloos, om van facebook of Twitter maar niet te spreken. We praten elkaar na en sluiten de rijen als we ons onveilig voelen door wat allemaal van buiten op ons afkomt. Onberedeneerbare angst houdt ons gevangen in oordelen en vooroordelen. En wij allemaal maken deel uit van die bubbles in onze samenleving, meestal onbewust.

De Schriften wijzen ons een weg, hoe weerbarstig ook. Jesaja is overduidelijk: iedereen, die leeft volgens de leefregels van God, hoort erbij. Niet alleen vreemdelingen, maar ook homo's en anders geaarden. Kom daar in de christelijke kerken maar eens om. De leer wordt vaak boven de liefde gesteld, waardoor mensen systematisch worden buitengesloten. En zelfs Jezus lijkt in die valkuil te raken.

Een Kanaänitische vrouw hoort niet bij het volk Israël, waartoe Jezus zich geroepen weet. Het is deze vrouw, die op verrassende wijze Jezus bekeert en tot een ander inzicht brengt. Haar grote geloof is het criterium en niet het feit tot welk volk of welke religie ze hoort. En waar dit inzicht doorbreekt, ook bij Jezus, kan genezing gebeuren, kunnen demonen worden uitgedreven.

Wat een verrassende wending, wat een omkering! Wat een op zijn Hollands gezegde twist lijkt, maakt op z'n Engels gezegd een enorme 'twist'.

Moedig van Matteüs om dit zo te vertellen hiermee duidelijk te maken, dat we telkens weer door de ander worden uitgenodigd met nieuwe ogen te kijken en te luisteren.

Bij Lucas gebeurt iets vergelijkbaars, maar nu betreft het de leerlingen, als zij vuur willen laten regenen uit de hemel over een dorp waar Jezus niet welkom is. Jezus wijst ze op een voor hen verrassende wijze terecht. Ze dachten Jezus van dienst te zijn door het voor Hem op te nemen, maar ook hier weer die ommekeer van denken. Jezus begrijpt namelijk heel goed, dat zowel de leerlingen als de Samaritaanse dorpelingen ook vastzitten in hun eigen 'bubble'. De Samaritanen, omdat Jezus met de leerlingen naar Jeruzalem trekt, het heilige bolwerk van de Israëlieten, dat niet het hunne is, en de leerlingen, omdat ze menen, dat dit soort mensen dan ook maar gestraft zouden moeten worden.

En hoe zit dat met ons? Is de samenleving van nu niet veel te complex voor ons om zoal te zien en te begrijpen wat goed is en wat niet? We willen immers niet naïef zijn? En onze angst is niet zomaar verdwenen. Dan maar sceptisch worden en deuren en ramen én onze harten flink sluiten? Maar hoe kan er dan vrede komen tussen mensen? Als wij het niet doen, wie dan wel?

De uitnodiging die van de Schriften en de verhalen uitgaan, zijn duidelijk. God kiest niet exclusief voor bepaalde mensen en volken. Waar mensen in liefde leven met elkaar, ongeacht wie ze zijn of tot welke groep ze behoren, daar is God met hen. Als wij ons telkens weer omkeren en de ander met nieuwe ogen aankijken, als wij inclusief in plaats van exclusief denken en leven, zullen ook wij op een bijzondere manier worden verrast. Gods Geest laat zich zien in wie wij het vaak niet verwachten. Als we open en onbevungen proberen met elkaar om te gaan, zowel persoonlijk als in onze gemeenschappen, dan kan er ook vrede groeien. Zullen we het erop wagen? Alvast hier op deze plek een begin maken? We staan er niet alleen voor. Christus is in ons midden, God is met ons en met ieder van goede wil.

Hopen en bidden we, dat het zo mag zijn en worden.